ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ—8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2740

Դ.—Տ.—20—ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ—1880

ԳԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 10 Մէջ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 21/2 Լիրա
Մանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ տա-կարկութիւն կը լինի։
Մէջն մի թիւ 40 փարա արծաթ։

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆ

Դուրս գնացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրաց վերաբերեալ նամակ կամ օր և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնի ապտի ուղղուի, Գալատիա Սանտրքճը-լար Ճատտէսի թիւ 193, Նորս խան, Մատիսի դրատնեակը։
Ձանրաց ծախքը չմարուած նամակ չընդունիր։
Ձուրատած նամակ, յօդուած, եւ նա-չեն տրուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 18 հոկտ.

Իսլամական գլխաւոր Մէնապէտ զօրավարն և Օսմանեան զօրքերուն գլխաւոր Մուզիրիս պէյ այսօր արտաքին գործոց նախարար Լորտ Կրանվիլի հետ խորհրդակցեցան։

Փարիզ 18 հոկտ.

Մօտերս, Նարոլէոն իշխանին թագնամի եղող Պոնապարթեան խմբակը զումարուած մ'ընելով, պատուիրակներ անուանած էր իշխանէն բացատրութիւն պահանջելու համար։

Նարոլէոն իշխանը չուզեց ընդունիլ պատուիրակները։

Այս տեսակ հաստատ հեռագիր

Պերլին 19 հոկտ.

Հոհենլոհէ իշխանին առողջութեան վիճակը բարւոքեցաւ։

Լոնտրա 19 հոկտ.

Գարատաղի խնդրոյն վրայ խօսելով, Թայմզ կըսէ թէ Տուլչինեոյի յանձնելովն Եւրոպայ անմիջական պարտքը վերջացած է. յիշեալ լրագիրը կը յարէ թէ այս խնդրոյն մէջ Անդղիա Եւրոպայի հետ համաձայնութեամբ գործած է, բայց առանց այդ համաձայնութեան՝ աւելի յառաջ չպիտի երթայ։

Փարիզ 19 հոկտ.

Պ. Ֆէլիքս Բիա երկու տարի բանտարկութեան դատապարտեցաւ՝ արքայասպանութիւնը փառաւորելուն համար։

Ռոկուզա 19 հոկտ.

Մէյնաւ ծովագնացին մի թիկնապանը Տուլչինեոյի յանձնման վերաբերեալ բանակցութեանց ներկայ կը գտնուի։

Լոնտրա 19 հոկտ.

Անդղ. Բանս.	98 13/16
Օսմ. »	10 1/8
Փոխ. 1865	10 5/4
» 1869	10 5/8
» 1871	67 3/4
» 1872	18 1/2
» 1873	10 3/8
» 1877	80 1/4 (°)
Պանք Օթոման	10 3/8
Ռում. փոխ. 73ի	89 1/8
Կղիպտ. միացեալ	64 7/8 (°)
» արտօնաւոր	92
Տայրա Սանիէ	69 3/4
Փոխ. Ռոշիլտ	95 5/8

Փարիզ 19 հոկտ.

Օսմ. Բանս.	10,15
» Կրկիթուղի	31,75
Պանք Օթոման	512,50
Դայրա Բանս. 5 0/0	120,50
» » 5 0/0 Նոր	85,60

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ Ի ՔՐԴԱՍՏԱՆ

Պարսկաստանի արտաքին գործոց նախարարն հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է մայրաքաղաքիս Պարսկական դեսպանատան։

«Թէհրան 15 հոկտ.

«Շէյխ Ուպէյտուլլահին Հէքքեարի բնակող երկու որդիքն և Համզա ագա անուն հռչակաւոր աւազակապետը՝ Սամսատուլի և Մարակայի դաւառաց մէջ (ի Պարսկաստան) աւարառութեան և չարագործութեանց սկսան։ Զանոնք զսպելու համար զօրք զրկուեցաւ այն կողմն։ Օտարազգիք՝ այն տեղերը գտնուող Քրդաց վայրենի բնաւորութիւնն ու սովորութիւնները չեն գիտեր։ Ասոնց կողմէ տեղի ունեցած յարձակողական շարժմունք կարեւորութենէ զուրկ են, և իրենց նպատակն աւազակութիւն է միայն։ Պարսկական զօրաց մօտենալուն լուրն իմանալով, Մարակայի մօտերէն ի փախուստ ճամբայ ելան։ Պարսկաստանի մօտերէն ի փախուստ ճամբայ ելան։ Այս իրողութիւնները՝ Բ. Դրան արտաքին գործոց նախարարութեան հաղորդեցէք, և եթէ հարկաւոր դատէք՝ հրատարակութեան յանձնեցէք։ Ես ալ զանոնք թէհրանի նստող օտար դեսպանաց կը ծանուցանեմ։»

———

Վաղքի լրագիրը, վերոյիշեալ հեռագիրն հրատարակելու առթիւ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Համզա Աղա կոչուած Քուրդ պէյին վրայ։

«Համզա Աղան 45–50 տարեկան մարդ մ'է երկայն հասակաւ. Պէլպասի Աշիրէթին կը վերաբերի, որ Բէվանտուզի և Սամսատուզի միջև վրաններու տակ կը բնակի, և ամառը Պարսկական հողն անցնելով Շնօ և Լահիճանի կողմերը կ'երթայ, իսկ ձմեռն Օսմանեան հողը կը վերադառնայ։ Պէլպասի Աշիրէթին հետ Մամիշի և Մէնքուրի Աշիրէթներն ալ կան, որք ազգական և դաշնակից են։

Այս ցեղերն երբ ամառը Պարսկաստան անցնին, Սամսատուզի կառավարչին քանի մը ձի ընծայ կը դրկեն, և երբ ձմեռն օսմանեան սահմանագլուխը գան, տուրք կը վճարեն, բայց գինաւոր չեն դրուիր։

Նամբդ փաշան Պաղտատի կառավարչ եղած ժամանակ, Համզա Աղան սահմանագլուխն անցած լինելով, Նամբդ փաշան յայնժամ Շէհրի Զօրի կառավարիչ Թաքիէտտին փաշան քանի մը վաշտ զօրքով զրկեց, որք Համզա Աղան պաշարելով ձերբակալեցին։ Թաքիէտտին փաշան Համզա Աղան Պաղտատ զրկեց, ուր ժամանակ մը բանտարկեալ մնաց։

Միտհաթ փաշային Պաղտատի կառավարութեան ժամանակ, Համզա աղերսագիր մը մատուցանելով, ներշնչաւոր առաւ, և խոստացաւ Աշիրէթին քով չերթալ։

Միտհաթ փաշային առաջին անդամ Մեծ-Եպարքոսութեան ժամանակն ալ, յիշեալ Համզա ագան Կ. Պոլիս գալով, Ադ-Սէրայի կողմը առուն մը վարձեց, և ամառնայոյս։

Քանի մը տարի Կ. Պոլիս բնակելէ յետոյ, ամիսն հազար դրուշ ամսականի արժանացաւ, և Պաղտատ բնակելու համար Կ. Պոլսէն ճանրայ ելաւ։ Իրօք ժամանակ մը Պաղտատ բնակեցաւ. բայց յետոյ կերպով մը փախչելով, դարձեալ Պէլպասի Աշիրէթին քով դնաց։

Յայնժամ, այս Համզա Ագան Պէլպասի, Մամիշի և Մէնքուրի Աշիրէթներուն նախագահութիւնն ստանձնելով, Օսմանեան և Պարսկական սահմանագլխոյ վրայ ըստ առաջնոյն վրանարնակ կեանք մը կը վարէր, և իւր հրամանաց ներքև միշտ 4—5 հազար ձիաւոր կը դանուէր։

Այս տարի ամառը Սամսատուլի կողմը գնացած էր, և կ'ըսուի թէ տեղւոյն (Պարսկի) կառավարչէն թշնամանք և անիրաւութիւն տեսած լինելով, այն տեղերու բոլոր Քրդաց հետ միացաւ, և ապըստամբութեան դրօշ պարզեց։ Կը պատմուի նաև թէ Համզա ագան Պարսկական սահմանագլխին վրայ մնացած ինչերը քննելու պաշարեալ Սիւլէյմանիէի մօտը Սիւննէի Պարսկական նահանգին կուսակալ Լպուլ-Ֆէթհ Միրզա խանին, որ Պարսից Շահին հօրեղբայրն էր, ողջունելից նամակ մը գրելով, պահանջեր է որ Սիւննէ քաղաքն յանձնէ, և նոյն կուսակալութեան երկու գաւառակներն ալ գրաւեր է։

Իսկ Շէյխ Ուպէյտուլլահ, վերոյ կուսակալութեան ներքև կաւարի և Շամսինանի բնակիչներէն հաւաքաւոր Քուրդ գլուխ մ'է։ Պարսկական հողին վրայ 5–10 գիւղի տէր է, և իրը թէ Պարսկի պաշտօնատարաց կողմանէ անիրաւութիւն տեսած լինելով, Համզա Աղային հետ միացեր, և Պարսկական հողն արշաւեր է։

Վաղքի այս տեղեկութիւնները բաւական մանրամասն և գոհացուցիչ են, և այդ լրագիրը մինչև ցարդ Քրդամոլութեան հետքաւ հանած չլինելով, հաւանական է որ կատարելապէս հիշ լինին։

Այս տեղեկութիւններէն դոհացուցիչ եղրակացութիւն մը կրնամք հանել. այսինքն՝ թէրճէմանը Հաղիդամին Շէյխ Ուպէյտուլլահի ըսել տուած ին պէս Պարսիկ Քուրդք Օսմանեան հողը մնած չեն, այլ Քուրդ ազգատոմքք Պարսկական հողը մնած են։ Հետեւաբար, եթէ կայսերական կառավարութեան կողմանէ պէտք եղած զինուորական միջոցները ժամանակին ձեռք առնուին, Վասպուրականի Քրիստոնեայ և ուրիշ բնակիչք կրնան ազատ մնալ Քուրդ ազգատոմքաց սովորական չարագործութիւններէն և կեղեքումներէն։ —

Թէրճէմանը Հաղիդամի հանրածանօթ Քրդապաշտան օրագիրը Քրդական նոր ազգատոմքութեան նկատմամբ կատարեալ լռութիւն կը պահէ։

———

Ծերպիայի անդամ և կայսերական ընդհանուր դատախազ Բասթաքի էֆէնտիին երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ։

———

Թուրք լրագիրք կը յայտարարեն այս առաւօտ թէ Օսմ. պատուիրակ Պէարի պէյի և Գարատաղցի պաշտօնատարի մի միջև Տուլչինեոյի յանձնման մասին բանակցութեան ներքև դանուող պայմանագրին ստորագրուելուն լուրը՝ մինչև երեկ իրիկուն Բ. Դուռը չէր եկած։ Բայց միւս տերութեանց պաշտօնատարաց կողմէ մատնուած ջանք կը լինի եղեր, որպէս զի պայմանագրին յապաղութեամբ կնքուի։

———

Վաղքի լրագիրը, Գարատաղցւոց կողմանէ Փոտկորիցայի Իսլամաց եղած ոտիրաւութեանց դէմ բողոքելու համար՝ Վոսմ. Ասիմ փաշային դեսպանաց քով ըրած ձեռնարկին յիշելով, կը ծանուցանէ թէ Գ. Կոշէն հեռագրաւ Գարատաղի իշխանին դիմելով, խնդրեր է որ վերջ տրուի այս յաւալի իրողութեանց, որք միւս կողմէն Տուլչինեոյի յանձնումն ալ կը դըժուարացնեն. և Գարատաղի իշխանն երեկ հեռագրաւ պատասխաներ է թէ Գարատաղի մէջ ընդհանուր ներում հրատարակուած է, և երբ Տուլչինեոյ յանձնուի, բանտարկեալց ներում պիտի շնորհուի։

———

Սամսոնի խնդիրը քննելու պաշտօնեայ մը Սամսոնի Գերմանական Ինտերնասիոնալ լրագրի Բ. Դրան դէմ թշնամական լեզու գործածելուն պատճառաւ թուրքիա մնալէ արգիլուեցաւ։

———

Անգլիա և այլ Գերմանացի պաշտօնատարաց Օսմ. ծառայութեան մտնելուն վրայ լրագրաց հրատարակած տեղեկութիւնք, կըսէ Գերմանական լրագիր մը, սխալներ կը պարունակեն։ Պատճառն այս է թէ, Պ. Վէթէնտորֆէն զատ, որ երբեմնական նախարարութեան խորհրդականի պաշտօն պիտի վարէ, երկու ուրիշ Գերմանացի պաշտօնատարաց ալ խօսք կայ, այն է որ տարբերն դրծոց նախարարութեան փաստաբան խորհրդականի պաշտօն վարելու յարմար օրէնսդէտ մը, և անուղղակի արաց վարչութեան հրմատ պաշտօնատարի մը։

Այն պաշտօնատարաց հետ Գերմանական կառավարութեան միջնորդութեամբ Բ. Դրան բացած բանակցութիւնները դեռ չեն լրացած։ Նոյն իսկ Պ. Վէթէնտորֆի ալ դեռ պաշտօնապէս եղծուիչ նախարարութեան խորհրդական չէ անուանած, թէ և այդ պաշտօնն արդէն կատարել սկսած է։

———

Կը լսեմք թէ Դասբմ-փաշայի, Ֆէնէրի, Պալատի, Խասգիւղի և Էյիպի թաղերուն մէջ հանրագրութիւնք կ'սատարագրուին, խնդրելու համար կայսերական կառավարութենէն, որպէս զի Ռոկեղլիւրի շոգենաւերով երթևեկող ժողովրդոց կեանքն ապահովելու միջոցներ ձեռք առնուին, և անցեալ շաբթուան արկածին զոհ եղողներուն ընտանեաց հատուցում տրուի։

———

Այս աւուր Վաղքիի մէջ կը կարդամք.

«Կը լսեմք թէ Պոմոնտի շրջակայից Հայ բնակիչներէն 400ի չափ ընտանիք (տուն), Օսմ. հողը գաղթելու արտօնութիւն ստանալու համար պատուիրակներ դրկած են կայսերական կառավարութեան, և մինչև իսկ անոնցմէ մի մասը Ֆաթիհի գաղթականաց մատնամէջին գիմած են։»

———

Մեր այս աւուր թուով Երզընկայէն եկած կարեւոր թղթակցութիւններ կը հրատարակեմք։ Մասնաւոր նամակի մի մէջ ալ, զոր Երզընկա բնակող պատուարժան բանեւոր նամակի մի մէջ ալ, զոր Երզընկա բնակող պատուարժան բանեւոր նամակի մի մէջ ալ, 27 սեպտ. թուականաւ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը տեսնեմք, որք ուշադրութեան արժանի են.

«Երզնկան 7 Նահիջի վերածեցաւ, որոց ամենուն ալ խլամ Միւսիւլներ տրուեցան, երկրորդ Միւսիւլներն Հայ են. գիւղական խորհրդոց անդամներուն կէսն ալ Հայ է։

«Այս կողմը բերքերն առատ են այս տարի։

«Բարբերդէն եկած տեղեկութիւններէ կ'իմանամ թէ տեղւոյն ազգային գործերն յոյժ թշուառ վիճակի մէջ են՝ Առաջնորդի չգոյութեան պատճառաւ։

«Կարնոյ կուսակալը Խուրշիտ փաշան ուղեցաւ Ակմէտ Բասիմ փաշան՝ նախընթաց օրն յիշեալ կղզին գնաց միւնոյն կայսերական շոգենաւով, որ Պարսկաստանի Շահին հօրեղբայրն էր։

———

Բուսնական Ինտերնասիոնալ լրագիրը Բ. Դրան դէմ թշնամական լեզու գործածելուն պատճառաւ թուրքիա մնալէ արգիլուեցաւ։

———

Այլ և այլ Գերմանացի պաշտօնատարաց Օսմ. ծառայութեան մտնելուն վրայ լրագրաց հրատարակած տեղեկութիւնք, կըսէ Գերմանական լրագիր մը, սխալներ կը պարունակեն։ Պատճառն այս է թէ, Պ. Վէթէնտորֆէն զատ, որ երբեմնական նախարարութեան խորհրդականի պաշտօն պիտի վարէ, երկու ուրիշ Գերմանացի պաշտօնատարաց ալ խօսք կայ, այն է որ տարբերն դրծոց նախարարութեան փաստաբան խորհրդականի պաշտօն վարելու յարմար օրէնսդէտ մի, և անուղղակի արաց վարչութեան հրմատ պաշտօնատարի մի։

Այն պաշտօնատարաց հետ Գերմանական կառավարութեան միջնորդութեամբ Բ. Դրան բացած բանակցութիւնները դեռ չեն լրացած։ Նոյն իսկ Պ. Վէթէնտորֆի ալ դեռ պաշտօնապէս եղծուիչ նախարարութեան խորհրդական չէ անուանած, թէ և այդ պաշտօնն արդէն կատարել սկսած է։

———

Կը լսեմք թէ Դասբմ-փաշայի, Ֆէնէրի, Պալատի, Խասգիւղի և Էյիպի թաղերուն մէջ հանրագրութիւնք կ'սատարագրուին, խնդրելու համար կայսերական կառավարութենէն, որպէս զի Ռոկեղլիւրի շոգենաւերով երթևեկող ժողովրդոց կեանքն ապահովելու միջոցներ ձեռք առնուին, և անցեալ շաբթուան արկածին զոհ եղողներուն ընտանեաց հատուցում տրուի։

———

Այս աւուր Վաղքիի մէջ կը կարդամք.

«Կը լսեմք թէ Պոմոնտի շրջակայից Հայ բնակիչներէն 400ի չափ ընտանիք (տուն), Օսմ. հողը գաղթելու արտօնութիւն ստանալու համար պատուիրակներ դրկած են կայսերական կառավարութեան, և մինչև իսկ անոնցմէ մի մասը Ֆաթիհի գաղթականաց մատնամէջին գիմած են։»

———

Մեր այս աւուր թուով Երզընկայէն եկած կարեւոր թղթակցութիւններ կը հրատարակեմք։ Մասնաւոր նամակի մի մէջ ալ, զոր Երզընկա բնակող պատուարժան բանեւոր նամակի մի մէջ ալ, 27 սեպտ. թուականաւ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը տեսնեմք, որք ուշադրութեան արժանի են.

«Երզնկան 7 Նահիջի վերածեցաւ, որոց ամենուն ալ խլամ Միւսիւլներ տրուեցան, երկրորդ Միւսիւլներն Հայ են. գիւղական խորհրդոց անդամներուն կէսն ալ Հայ է։

«Այս կողմը բերքերն առատ են այս տարի։

«Բարբերդէն եկած տեղեկութիւններէ կ'իմանամ թէ տեղւոյն ազգային գործերն յոյժ թշուառ վիճակի մէջ են՝ Առաջնորդի չգոյութեան պատճառաւ։

«Կարնոյ կուսակալը Խուրշիտ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մեր աչքին առջև ունինք Հայ-Թուրքիոյ վերնագրով տետրակ մը Ֆրանսերէն լեզուաւ Փարիզ տպագրուած, որ Հայոց խնդրոյն վրայ խորհրդածութիւններ կը պարունակէ։ Տետրակին հեղինակը բուն խնդրոյն մտնելէ առաջ Հայոց վրայ պատմական տեղեկութիւններ կուտայ և կ'ըսէ թէ Հայք, որոց տառապանաց վրայ Եւրոպա դիտելով իրենց վիշտերը մեղմել կ'ուզէ, վեհ. Սուլթանին հովանաւորութեան ներքև մնալ կը բաղձան միշտ և դոհ կը լինին իրենց անձնական ապահովութեան համար քանի մ'ներքաշիւորութիւններով։ Հայք որք այժմ թշուառ և հարատահարեալ են և կարեկցութեան արժանի, փառաւոր անցեալ մ'ունին զոր Անդ վիպացի պատմագէտ մը "աղնիւ և մեծ" անուանած է։

Տետրակին հեղինակին Հայաստանի համառօտ աշխարհագրութիւնը կ'ընէ յիշելով Մեծ և Փոքր Հայք, որոց կարևորագոյն մասն այժմ Թուրքիոյ ձեռք է։ Ինչպէս յայտնի է, Ռուբինեանց հարստութիւնը վերջացած էր 1375ին։ Շատ ազգեր՝ Մեդացիք, Ասորիք, Մակեդոնացիք, Պարսիկք, Յոյնք և Արաբք Հայաստանի տիրապետութեանը վրայ կռուած էին, անոնց-մէջ՝ վերջը Թուրքերը տիրեցին Փոքր Ասիոյ վրայ, ԺԵ. դարուն մէջ Թաթարաց արշաւանքը տեղի ունեցաւ և յետ սոցա Թիւրքմէնաց։ Պարսիկներն և Թուրքերը սատակիչ կռիւներ ըրին և Հին Հայաստան այս երկու տերութեանց միջև բաժնուած էր երբ երրորդ տերութիւն մը՝ Ռուսիա՝ երկրակալութիւններ ընելով Հայաստանի մի մեծ մասը ձեռք անցուց։

Հեղինակը կը յիշէ Հայոց ազգին միջին դարու մէջ օտարաց հետ ունեցած յարաբերութիւններն և քաղաքակրթութեան համար նոցա ըրած ծառայութիւններն։ Հայք իմաստուն օրէնքներ ունէին, կ'ըսէ, որոց հետքը կը տեսնուի Խորենացւոյն պատմութեան և 1184ին դրուած Մխիթար Գօշի դատաստանագրքին մէջ։ Մեծանուն Հայագէտ Պ. Վիքթոր Լանկլուա կը վկայէ թէ հին Հայ մատենագիրք զրականութեան գրեթէ ամեն տեսակը փորձած են։ Արդի գրականութիւնն 30 տարիէ հետէ մեծապէս յառաջդիմած է և շատ մ'Եւրոպացիներ գուցէ պիտի զարմանան լսելով թէ Գաղղիացի նշանաւոր մատենագիրք Հայերէնի թարգմանուած են։ Գիտութեան և քաղաքակրթութեան համեստ գործաւորներն եղող Հայ գրիչներ կ'աշխատին միշտ լուսաւորելու։

Տետրակին հեղինակը, 'ի չգոյէ պաշտօնական վիճակագրութեանց, 1867ի փարիզի արուեստահանդէսին մէջ Օսմանեան գործակատար Սէլահէտտին պէյի յայնժամ հրատարակած գրքէն քաղելով, Թուրքիոյ Հայոց թիւը 2 միլիոն 400 հազար կը հաշուէ, որոց 400 հազարը Եւրոպական Թուրքիոյ և 2 միլիոնը Ասիական Թուրքիոյ մէջ։ Ասոնցմէ զատ կան 800 հազար Հայք 'ի Ռուսիա, 250000 'ի Պարսկաստան, 25000 Աբիսինիա, 20000 Ամերիկէ և 'ի Հնդիկս և 5000 ցրուեալ ուրիշ երկիրներու մէջ, որոց գումարն է՝ 3,500,000, 2/3ը Թուրքիոյ մէջ լինելով։ Այս հաշուոց ճշդութեան վրայ կասկածիլ ներելի է։ Ասկէ զատ, այն Հայերն որք իրենց պաղթականութեամբ հայրենի հողը թողած են, դրեթէ քաղաքական կարեւորութիւն մը չունին այս վերջնոյն համար։ Հեղինակը Հայոց վիճակը նկարագրելու և Անդրիայի հիւպատոսաց վիճակագրերը, ինչպէս նաև Ալֆէին փաշայի Տիարպէքիր գրաւած ժամանակ աքսորած քանի մը Բուրդ գլուխներուն վերագրածը յիշելով, կը յայտնէ թէ պաշտօնատարք անկարող կը դտնուին Հայոց պաշտպանութեան մասին։ Ի վերջոյ, Պերլինի վեհաժողովին ներկայացեալ յիշատակագրի մը մի երկար հատուածը կը դնէ, որոյ եզրակացութիւնն է Լիբանանու կանոնագրին նման վարչութիւն մը հաստատել Հայաբնակ դաւառաց մէջ։ Տետրակին հեղինակը խիստ ջերմ կերպով կը պաշտպանէ այս առաջարկութիւնը, զի առանց Բ. Դրան վեհապետական իրաւանց դպչելու Հայոց անդորրութիւնը կ'ապահովէ և Փոքր-Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ աշխարհակալութեան առաջքը կ'առնու։ Հեղինակին այս վերջի փասաը բացատրութեան կարօտ է, քանզի եթէ Եւրոպա չուզէ Ռուսիոյ երկրակալութեան ոտհման դնել և Թուրքիա ոչ եւս կարենայ վանել զՌուսիա, չեմք հասկնար թէ Հայք ինչպէս պիտի դիմադրեն։ Կարելի է հեղինակը աճապարանօք գրած լինելով՝ այս կէտիս վրայ իւր միտքը լաւ ներկայած չէ, զոր եթէ մեկնել պէտք լինի, կրնայ ըսուիլ թէ Հայք բարենորոգուելով՝ բարենորոգեալ Թուրքիոյ օգտակար օժանդակ կրնան հանդիսանալ, ինչպէս նաև Եւրոպական այնտերութեանց, որք հաճին զաշնակցիլ բարենորոգեալ և վերակազմեալ Թուրքիոյ մը հետ։ Հեղինակը թերեւս ըսել ուզած լինի նաև թէ Հայաստան բարենորոգուելով, կրնայ օր մը Ռուսիոյ ձեռք նոր պատրուակ մը չլիներ։

Հեղինակը Լիբանանու դէպքերը ցուցնելու համար անոր կազմական կանոնագրոյն, և 9 յունուարի 1861 թուականաւ տէրութեանց միջև կնքեալ դաշնագրին պատճէնները կը դնէ իւր գործին վերջը։ Բայց ըստ մեզ՝ սակէ աւելի կատարեալ կանոնագիր մը կայ, որ է միջազգային խառն յանձնախմբի մը միջոցաւ Եւրոպական Թուրքիոյ համար անցեալները պատրաստուած և այս անգամ խորհրդարանին հաղորդուած ծրագիրն, որ ըստ հոկտեմբերի 31 Օմ. ծանուցագրին, քանի մը բարեփոխութեամբ գործադրելի պիտի լինի կայսերական կառավարութենէն։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ

ԲԱՌԱԳԻՐՔ Ն. ԲԻԻԶԱՆԴԱՅԻՆՈՑ

Գոհ եմք որ այսօր ևս կարող կը լինիմք բաւական որոշ տեղեկութիւններ տալ այն բազմաթիւ Հայ բանասիրաց և ուրիշ ազնուամիտ անձանց, որք Նորայր Բիւզանդացւոյ հոկայական ձեռնարկին վրայ լսելի կ'ուզեն անհամբեր։ «Գոհ եմք» կ'ըսեմք, զի կարող կը լինիմք ինչ ինչ նոր տեղեկութիւններ տալ այս մասին։ Բայց իրօք ցաւալի է որ մեր տալու տեղեկութիւնք «գոհացուցիչ» չեն։ Թերթերը կանոնաւորապէս կը հրատարակին ամեն շաբաթ օր։ և 20ԴԸ մի շաբաթ առաջ հրատարակուած էր։ Արդէն ծանուցած եմք թէ, գործին կարեւորութեան հակառակ, 2,250 օրինակ միայն կը տպուի։ Արդ, թէ և տան երեք ամիսէ ի վեր բաժանորդագրութիւն բացուած է, և թէպէտ ազգային Մամուլն իւր պարտքը կատարած է ամենաընդարձակ հրատարակութիւն տալով Հայազգի մեծանուն Դրագէտին ձեռնարկութեան, տխրութեամբ կը տեսնեմք թէ այդ 2,250 թերթերէն առ այժմ 370 թիւ անդամ կանոնաւոր սպառում չունենար։ Իրաւ է որ չէր կրնար սպասուիլ թէ դիրքն ամբողջապէս չհրատարակուած բոլոր թիւերը կանխաւ սպառուէին, և Հեղինակն ալ չէր կրնար պահանջել զայս։ Բայց գո՞նէ տպագրական դժուարութիւն չմնալու համար բաժանորդագրութիւն անհրաժեշտ էր, և ա՛յդ է որ կը պակսի այժմ։ Գաղղիերէն–Հայերէն ընդարձակ Բառարանն այժմ 101 օրինակի բաժանորդ ունի, և ձեռքէ ալ 268 թիւ կը վաճառի, (որ է առաջին թերթին վաճառման թիւը,)։ Բանի մ'ամիս առաջ ծանուցած էր սակայն թէ, լոկ տպագրական դժուարութեան վերջ տալու համար, գո՞նէ 500 օրինակ ձեռքէ վաճառուելու է։ Մինչև յարդ այսպէս չէ եղած։ և, որ աւելի զարմանալի է, մինչև յարդ հրատարակեալ 20 թերթերու իւրաքանչիւրէն դեռ 268 ական հատ իսկ չէ վաճառուած։ Կարելի է որ ձեռքէ առնողք քանի մը շաբաթին անդամ մը դնել ուզեն, կամ դադրեցուցած լինին դնումն։ Իրողութիւնն այս է սակայն որ ձեռքէ դնող 268 բաժանորդի բաժնին մնացած 3,360 թիւէն մինչև յարդ 3,530 թիւ միայն վաճառուած է։

Վարը կը հրատարակեմք բաժանորդաց երկրորդ ցուցակն, և բաժանորդագրութեան բուռնդակութիւնը։ Մեր ընթերցողաց ալ ներողամտութեան վստահելով, կ'ընդօրինակեմք 3—4 առաջ ամիս Մասիսի մէջ ասոյն նիւթին վրայ հրատարակեալ յօդուած մը, («ՎԱՐՁՔ ՀԱՅ ԳՐԱԳԻՏԱՅ»), յորում բացատրուած իրողութիւնք այժմ ևս կատարելապէս ճշմարիտ են, դժբաղդաբար։ Այդ յօդուածին մէջ տեսնուող թիւերը բաղդատելով ներկայ թիւերուն հետ, խղճամիտ ընթերցողք անշուշտ ցաւով պիտի նկատեն թէ Պ. Նորայր Բիւզանդացւոյ գործն, հակառակ իւր մեծամեծ արժանեաց, ո՛րքան յամր կ'ընթանայ, —ժողովրդական ընդունելութեան և քաջալերութեան մասին։ Եւ երբ, պատասխան հեղինակին կոչմանէ ջանք և զոհողութիւն բնաւ չեն խնայուիր։ և տան ու չորս տարուան հեղինակութեան տաժանելի աշխատութեանց վրայ, աւելցած է այժմ տպագրութեան հոգն, յորում, դիւրաւ կրնայ հասկցուիլ թէ, ամեն ինչ հեղինակէն կախում չունի, այլ հատարակութենէն։ Ծիծաղելի կը թուի մեզ նոցա երկիւղն որք կը վախնան թէ գործը կէս ճանբան կը մնայ, և իրենց դրամն ի զուր վատնուած կը լինի։ Բաժանորդաց դրամը պահուած կը կենայ, և մինչև որ գործին տպագային չապահովի, անոր չդպչիլ որոշուած է։ Այդ երկիւղը պատրուակ մը միայն լինել կը թուի։ Բաժանորդ պէտք է գրուիլ, կամ գո՞նէ կանոնաւորապէս ձեռքէ դընել, որպէս զի տպագրութիւնն ապահովի, և օր մը լրանայ, և ոչ թէ սպասել որ լրանայ, և անկէ ետքը դնել։ զի Հեղինակն անշուշտ յանցաւոր չէ եթէ այդպիսի ձեռնարկ մը ինքնին դլուխ հանելու չափ դրամագլուխ չունենայ պատրաստ։ և եթէ ամեն մարդ որոշէ յետոյ ամբողջ գործը գնել, Տպագրիչն ալ արդեօք կ'ընդունի՞ իւր հաշուն յետոյ կարգադրել, այսինքն՝ Բառարանը կազմող 160ի չափ թերթերուն տպագրելէն ետքը։

Մեք յատկապէս կը պնդեմք այս նիւթին վրայ, զի անոր տակը մեծ սկզբունք մը կայ։ այն է, ինչպէս ջանացած եմք ցուցնել վարը տեսնուելիք յօդուածին մէջ, Պ. Նորայր Բիւզանդացւոյ ձեռնարկը՝ Հայ Գրականութեան տաճիճանին և Հայ դրագիտաց վիճակին հետ սերտ կապակցութիւն ունեցող ձեռնարկ մ'է։ կը փափաքինք որ Հայերէն–Գաղղիերէն ընդարձակ Բառարանին հրատարակութիւնը նշան մը լինէր այդ Գրականութեան բարգաւաճման և այդ դրագիտաց կացութեան բարւոքմանը։ Մինչև յարդ այս օրինաւոր վախքը չը լրացաւ։ բայց պէտ է որ լրանայ, եթէ Ազգային Յառաջդիմութիւն ըսելով սին բառ մ'և եթ չեմք հասկընար այժմ իսկ։ ԲԻԻԶԱՆԴ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՑԱՆԿ ՍՏՈՐԱԳՐՈՂԱՑ

ԳԱՂԼԻԵՐԷՆ–ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ

Ներայ Ն. Բիւզանդացւոյ

(Տես Առաջին ցանկը լրագրոյս 1880 յունվար 2 (Հ. Տ) թուոյն մէջ։)

	Օրինակք
Արհիպատիւ Տ. Սուքիաս Գոզանճեան Արքեպիսկոպոս Մեծապատիւ Տեարք։	1
Աղարեան Պետրոս	1
Աղահվերտեան Մանուկ	2
Աղահվերտեան Մկրտիչ	1
Աղջիկեան Յովսէփ	1
Այվազեան Անդրանիկ	1
Անանուն անն	1
Անանուն անն	1
Արծրունի Յոհաննէս	1
Եսայեան Տիգրան	1
Եսայեան Յոհաննէս	1
Զօրեան Մանուկ	1
Էլիկիւզլեան Գաբրիել	1
Էսատեան Մկրտիչ (երկրորդ անդամ)	3
Թէրլէմէզեան Մկրտիչ (Վան)	1
Թիրատեան Սեդրակ	1
Խորասանճեան Տօքթ. Միքայել	1
Կիւլպէկեան Սարգիս–Սերոբէ	1
Հալաճեան Բարսեղ	1
Մալխասեան Գրիգոր (Օրթաքէյ)	1
Մանուկեան Ս. Մկրտիչ	1
Մըսըրլեան Եղիսաբեդ	1
Միացեալ Ընկերութիւնք Հայոց (երկրորդ անդամ)	2
Մոմճեան Միքայել	1
Յովակիմեան Գառնիկ	1
Յովհաննէսեան Արզար, (Խմբագիր–Տնօրէն Փորձ անտագրին Տփխիսի)	1
Նաֆիլեան Տօքթ. Անտոն	1
Նորատունկեան Յարութիւն	1
Շահզադեան Եղիա	1
Շամանճեան Գրիգոր	1
Պաղատար Խաչատուր (Կեսարիա)	1
Պարոյր Բիւզանդ, (Օգնական–Խմբագիր Մասիսի)	1
Սամանճեան Ա. Գէորգ	1
Փափազեան Յակոբ (Լոնտրա)	1
Փէչանմաճեան Սահակ	1
Փորթուգալեան Մկրտիչ (Վան)	1
Ֆրանկիւլեան Խաչատուր	1
Ճ. Ս. Ռիմոա (Անդրկովկասի)	1
Ժորժ Բէսանի	1
	43

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ։ —Երեսուն և եօթն նոր բաժանորդք երեսուն և ութ օրինակաց համար վճարած են Օսմ. լիրա յիսուն և հինգ ու կէս, որոնց վրայ աւելցնելով երկու նախկին բաժանորդաց վերստին հինգ օրինակաց համար ստորագրելը, կ'ընէ ընդ ամենը քառասուն և երեք օրինակ, Օսմ. լիրա վաթսուն և երեք։ Նախընթաց ցանկին գումարն էր յիսուն և ութ օրինակ, Օսմ. լիրա ութսուն և եօթն։ արդ առաջին և երկրորդ ցանկերուն միահամուռ գումարն կ'ընէ 82 բաժանորդք, 101 օրինակք, 150 օսմ. լիրա։

Գանձապետք
Դ. Ա. Սամանճի—Մոմճեան
Հեղինակն
Ներայ Ն. Բիւզանդացի

ՎԱՐՁՔ

ՀԱՅ ԳՐԱԳԻՏԱՅ

Ամեն երկրի մէջ գրագէտներն արհեստաւորաց այն դասը կը կազմեն, որոյ գլխաւոր պաշտօնը մտաց և սրտի պտուղքն հայթայթել է։ Եթէ կան արհեստաւորներ, այդ արտադրութիւնք մի միայն մեր մարմնոյն պիտոյից կը համապատասխանեն, անհրաժեշտ պէտք կար ուրիշ արհեստաւորաց, որք մեր անհրաժեշտ պէտքերն հոգային, պէտքեր, որք անշուշտ գո՞նէ այնչափ բազմաձեւակ և այնչափ մեծ են, որչափ մեր մարմնաւոր պէտքերը։ Գրագէտներն, որք արհեստաւորաց այս երկրորդ տեսակը կը ներկայացնեն, ամեն երկրի մէջ իրարմէ բոլորովին տարբեր վիճակ ունին։ ամեն երկրի և ամեն ազգի մէջ մարդու պիտոյքը մի և նոյն կերպիւ չեն ընթանար, և եթէ այսպէս է նոյն իսկ նիւթական պիտոյից համար։ Այս պատճառաւ է որ ամեն ազգի մէջ գրագիտաց՝ այդ բարոյական արհեստաւորաց՝ թիւն և նիւթական վիճակն այն ազգին յառաջդիմութեան աստիճանէն կախում ունի, այնպէս զի ուր որ ժողովուրդն աւելի յառաջադէմ է, այն է՝ ուր որ ժողովրդեան մտաւոր և բարոյական պէտքերն ամենէն աւելի զգացուած են, անդ գրագիտաց խումբն աւելի բազմաթիւ կը լինի և աւելի լաւ կը վարձատրի։ ուրիշ բառերով, ամեն երկրի մէջ, գրագիտութիւնն յառաջդիմութեան չերմաչափն է։

Եթէ այդ չերմաչափին վրայ չափեմք մեր ազգային յառաջդիմութեան աստիճանն, ո՞չ ապաքէն նոր ապացոյց մը կ'ունենամք մեր յետադիմութեան։ Մեր ազգին մէջ այ երեւան եկած էին գրագէտներ, որք իրրեւ մատենագիր, իրրեւ բառնատեղծ, իրրեւ խմբագիր կամ իրրեւ դատաւոր, ազգային կարեւոր պիտոյից համապատասխանող օգտակար ծառայութիւններ մատուցին, և տակաւին կը խոստանային մատուցանել։ ամեն մարդ դիտակայն թէ վհատութիւնն ի վերջոյ մինչեւ սի՛ր աստիճան տպաւորութիւն ըրած էր անոնց վրայ։ Այն օրերն իսկ, ուր յառաջդիմութիւն և ազգ ասիրութիւն բառերն ամենէն աւելի կը յեղյեղուէին մեր բերանները մէջ, քանի՛ քանի՛ բարձր օղիներ, որք թերեւս ազգային այս ընդհանուր խաւարին մէջ մէկ մէկ ջահ լինէին, ամեն զրաղումթոզած, ամեն աշխատութենէ յուսահատած, պարտաւորուած էին, յակամայս անշուշտ, մտածել թէ աւելի խոհեմութեամբ գործած չէի՞ն լիներ եթէ տարբեր ընթացքի մէջ մտնէին իրենց օրապահիկ հացն։

Բայց անցեալն արհամարհանօքյիշելու համար գո՞նէ ներկային մէջ տարբեր դրութիւն մը տեսնելու համար։ Դժբաղդաբար, այսօր իսկ, նոքա որք ժողովրդեան բարոյական և մտաւոր վիճակին բարւոքմանն կ'աշխատին, ինչպէս նաև նոքա որք ազգին մէջ դրական դաղափարներ տարածելով նորա նիւթական յառաջդիմութեան իսկ մեծապէս կը նպաստեն, բոլոր այս կարգի անձինք, այսօր իսկ, իրենց աշխատութեանց և զոհողութեանց փոխարէն, ժողովրդեան ամենէն նուազ վարձատրեալ մասը կը կազմեն բազդատաբար։ կը դժկամակէինք չափազանց դրապէս խօսիլ այս փափուկ խնդրոյն վրայ, եթէ, դժբաղդաբար, չափազանց դրապէս չը գիտնայինք թէ, ա՛յսօր իսկ, Հայ դրագիտաց վիճակն ըսելով, ոսկեզօծեալ թշուառութիւն մը միայն կը հասկնամք, թշուառութիւն մը, զոր անշուշտ կ'ազնուացնէ ազգային անհատից էջՔէջ կոչուած մասն, և որ սակայն, ինչ գոյնի և ձեւի տակ ալ ներկայանայ, և ենթակայն ա՛վ ալ լինի, Բշ—ռ—ռ—Ռ—ն է, և թշուառութիւն միայն, բառին տառական և ամենատարրական իմաստով։

Եւ այս ալ ճիշդ յայնժամ այսպէս կը լինի, երբ Հայ դրագիտաց քաջալերումն ոչ անկարելի է և ա՛չ ալ խիստ դժուար։ Մեք բարենորոգումներ կը խնդրեմք, որք ո՛չ անկարելի են և ոչ յոյժ դժուար, և երբ կը տեսնեմք թէ նոցա գործադրութիւնը կը յապաղի, իրաւամբ կը դանդաղիմք։ Բայց, ինչպէս ուրիշ առիթներով ևս ըսած եմք, ո՛չ ապաքէն նոյն դիտողութիւնը մեր ներքին վիճակին նկատմամբ ալ կը ընդունիմք ընել։ Չի՞մք կրնար ըսել, հաւատար իրաւամբ, թէ մեք ներքին պէտքեր ունիմք, թերեւս նոյնքան ստիպողական, զորս թէպէտ առանց մեծ նեղութեան կրնամք գոհացընել, բայց չեմք ըներ։ զի մեր ազգին անհոգութիւնն առած դարձած է, երբ հարկ լինի մեր անձնական շահէն քիչ մը տարբեր շահուց վրայ խորհիլ։

Ճիշդ այդպէս է Հայ դրագիտաց վիճակին նկատմամբ ալ։ Ազգին այս բարոյական գործաւորաց ո՛չ թիւն յոյժ մեծ է, ո՛չ ալ արտադրութիւններն յոյժ բազմաթիւ, որպէս զի անոնց ամեն մին քաջալերելու գործը դժուարանայ, իրրեւ ոչ—համապատասխան մեր ազգին մտաւորական աստիճանին։ Ընդհակառակն, շատ մարդ դիրք կը կարդայ, այսինքն՝ իւր մտաւորական վիճակը բաւական զարգացեալ է դիրք կարդալու համար, բայց գոհ կը լինի ուրիշի դիրքը փոխ առնելով։ շատ մարդ լրագիր կը կարդայ, թէև փարա մը չվճարեր լրագրատաց, և ուրիշներ, որք ոչ դրքի և ոչ լրագրի տակ կը դանեն, բաւական դրամ ունին սակայն ամեն տեսակ զեղխութեանց կամ գո՞նէ անօգուտ ծախուց յատկացնելու համար։ Յորմէ կ'եզրակացնեմք թէ, երբոր ուզուի, մեր դրագիտաց փոքր խմբին քաջալերումն կարծուածին չափ դժուարին բան մը չէ, — մինչդեռ, միւս կողմէն, աղոր օգուտները բաւական մեծ են՝ ատա նոցա վրայ

ծանրանալու հոգէն դժուղ աղատելու համար, — և թէ Հայ անհատից այս օգտակար և առհմանաւոր մասն եթէ այժմ չքաջալերուիր, կամ աւելի ճիշդ խօսելով, եթէ չվարձատրուիր, այս ո՛չ միայն մեր ժողովուրդին ազիտութեան, այլ և անհոգութեան արդիւնքն է։

Գրավաճառաց քով տեսնելով մի գիրք, որ շատ և շատ ծախուելու արժանի էր, և որ սակայն հաղիւ մի քանի դնող ունեցած է. անդին տեսնելով Հայ գրագէտ մը, որ մեծ ապագայ ունէր և կրնար ազգին մեծապէս օգտակար լինել, բայց ամեն ջանքէ վհատած, կամ կ'ատելիէ և կամ բոլորովին կը լքանէ այն ասպարէզն որուն կոչում ունէր. քիչ մ'անդին, շուկայի մը մէջ, տեսնելով "Թափառական Հրեայէն տեղի պըտոյտ կ'ընէ, — ձեռքէ ձեռք. և յիշելով, միւս կողմէն, թէ այն մեծ չարիքն, որ իրաց այս տխուր վիճակէն կը ծագի, մեծ ջանքի կամ մեծ զոհողութեան կարօտ չէր և չէ դարմանուելու համար, — ասոնք մեր մտաց առջեւ բերելով, չեմք կրնար ամեն օր այսպիսի տխուր խորհրդածութիւններ չընել։

Բայց մասնաւոր պարագայ մը յանկարծ մեր ուշադրութիւնը գրաւած էր, և այդ պարագայն է որ այսօր իսկ ներկայ խնդրոյն վրայ խօսիլ կուտայ մեզ։ Այս պարագայն է՝ ազգային տաղանդաւոր գրագէտ մը, այն է՝ Մեծ. Նորայր Բիւզանդացւոյ հեղինակութեամբ հրատարակուող Դաղղիերէն—Հայերէն Մեծ Բառարանին հրատարակութեան գործին մէջ ծագած դժուարութիւնը։ Պատուարժան հեղինակը տասն և չորս տարի աշխատած էր ազգին մի կարի մեծ պէտքը լրացնելու համար, և այդ երկար տարիներու երկանց արդիւնքն եղող աշխատութիւնն՝ Եւրոպական ամենամեծ գրաշիտաց համբաւը չինելու չափ կարեւոր և լաւ աշխատութիւն մ'էր։ Ինք Բառարան մը կը մատուցանէր ազգին, յոյսով, որչափ որ կարելի է դատել արդէն հրատարակեալ էջերէն, Դաղղիերէն բառերուն իրենց ամեն երանդներով և ամեն առումներով բացատրութիւնն և ասոնց դէմ Հայերէն հին և նոր բառից ընտրութիւնն իրենց ամենաարժէր կէտին կրցած էին հասնիլ, այնպէս որ, նոր Բառարանն ոչ միայն իւր նախորդաց վրայ անհամեմատ առաւելութիւններ ունէր ամեն տեսակէտով, այլ նաև՝ անոր հեղինակին Հայերէն և Դաղղիերէն լեզուաց և ընդհանուր լեզուագիտութեան վրայ ունեցած բոլորովին բացառիկ հմտութիւնէն դատելով, հաւանականաբար մեր ժամանակներս ուրիշ նմանօրինակ գործը այդ աստիճան կատարելութեան չպիտի կրնային հասնիլ։ Վերջապէս, Պ. Նորայր Բիւզանդացւոյ գործն ամեն ուսումնասիրաց քաջալերութեան արժանի էր, և հեղինակն ալ անշուշտ այդ տասն և չորս տարիներն այս համոզմամբ անցուցած էր։ Ինք գովելի հաստատամտութեամբ իւր գործն ի գլուխ կը հանէ, և նոյնքան հաստատամտութեամբ կ'որոշէ ցվերջ յարատեւել, դէմ դնելով այն վերջին և ոչինչ նուազ մեծ դժուարութեան, որ ամեն Հայ հեղինակի առջեւ կ'ելնէ, այն է՝ տպագրութեան դժուարութիւնը։ Կ'որոշուի 2,250 օրինակ տպել, որ պակաս էր քան թէ աւելի՝ եթէ տպագրեալ գործին ընութիւնն ի նկատ առնուի. և ըստ որում հեղինակն այսպիսի մեծ գործի մը տպագրութեան համար պէտք եղած գրամագլուխն ինքնին չէր կրնար հայթայթել, բաժանորդագրութիւն կը բացուի, և միւս կողմէն կը ծանուցուի լրագրաց մէջ թէ, գիւրութիւն լինելու համար անոնց, որք չեն կրնար մի անգամ ընդ միշտ մէկ ու կէս ոսկի վճարել, Պ. Նորայրի Բառարանը թերթ առ թերթ ալ պիտի կարենայ գնուիլ՝ իւրաքանչիւր թերթը 60 փարա գնով։

Անոնց համար, այդ քով քանի մը դրուշ պատրաստ կրնայ դանելիլ միշտ, ինչպէս նաև աղքատ մեծատանց համար, որոց պարտքն է քաջալերել այսպիսի գործեր, մէկ ու կէս ոսկի վճարելով գտնէ մի օրինակի բաժանորդ գրուիլ, և անոնց համար ալ, որք չեն կրնար այդ դումարը մէկ անգամէն վճարել, իւրաքանչիւր թերթի բաժանորդ գրուիլ՝ ընաւ դժուար բաներ չեին, և նոքա որք այս երկու ձեւերէն մին ընտրելով Պ. Նորայրի գործին բաժանորդ գրուէին, անշուշտ Հայ գրագէտի մ'ողորմութիւն տալէ բոլորովին տարբեր բան մ'ըրած պիտի լինէին։

Դ'իմանամք սակայն, մեծ զարմանօք և մեծ տխրութեամբ, թէ (1) ինն ամսէ ի վեր (2) բաժանորդագրութիւն բացուած լինելով հանդերձ, և հակառակ այս ամենայն դիւրութեանց, միայն 80 բաժանորդ ստորագրուած է 100 օրինակի համար, և թերթի առ թերթի գնողներուն թիւն ալ 220 էն անդին չանցնիր։ Մեզ ըսուած տեղեկութեանց նայելով, տպագրութեան ծախքն (այսինքն, շարողէք, տպագրէք, թուղթ և կազմ) 1,000 Օսմ. լիրայի պիտի հասնի. իսկ բաժանորդագրութիւններէն 150 Օսմ. լիրա միայն հաւաքուած է, և ձեւքէ ծախուած թիւերէն ալ ամեն անդամ 330 դահեկան կը գոյանայ։ Ցիշեալ 150 Օսմ. ոսկին մնամեալքին սրշելու դանձապետներուն քով կը կենայ, և մինչև որ 200–230 բաժանորդք չգրուին, որոշուած է չգպչիլ այդ դումարին։

Ոմանք պարզամիտ առարկութիւն մ'ընելով ըսած էին թէ իրենք վատահ չեն Պ. Նորայրի Բառարանին տպագրութեան շարունակուելուն, և հետեւաբար, նախապատիւ կը համարին սպասել որ տպուի և յայնժամ կողմեալ դիրքը գնել։ Բայց դրքին խմբագրութիւնը շատոնց աւարտած լինելով, և միւս կողմէն՝ զայն իւր դրամագլխով տպելու մասին Պատ. Հեղինակին անկարողութիւնը մէկու մը համար դատանիք չլինելով, կը տեսնուի թէ տպագրութեան անխափան շարունակութեանը դէմ միակ արգելքն այժմէն բաժանորդ կամպարող գնող չկենալը միայն կրնայ լինելը և ոչ ուրիշ բան։ Եւ յիրաւի այդպէս է. տասն և չորս տարուան ծանր աշխատութեամբք կարեւոր երկ մ'երեւան հանող հեղինակն, որքան ալ հաստատամտութիւն չունենայ,— պարագայ մը սակայն որ չեմք կարծեր թէ Պ. Նորայրի մասին ճշմարիտ լինի, — դարձեալ անշուշտ ինքնին արդեւք չուզեր հանել տնոր հրատարակութեան, եթէ, ինչպէս ներկայ պարագային մէջ, դրամական դժուարութեանց չը հանդիպի։

Հարկ է ուրեմն նիւթական տուելի մեծ միջոցներ տալ այս Մեծ Բառարանին բարեջան հեղինակին, որպէս զի իւր դրքին հրատարակութիւնն անընդհատ շարունակելու կարող լինի։ Եթէ գ'ունէ 250 գնող աւելի լինի, որ դժուար բան մը չէ, Բառարանին տպագրան ապահովեալ է, և կը սիրեմք յուսալ թէ մեր այս հրաւէրը լսելի պիտի լինի՝ ի մեծ գոհութիւն ամեն Հայ ուսումնասիրաց և գրասիրաց, և ի քաջալերութիւն պատուարժան հեղինակին։

Այս խնդիրն, ինքնին որչափ ալ աննշան թուի, նոր տպագրեալ մ'է այն անտարբերութեան և անհոգութեան, որով մեր ժողովուրդը ասվոր է նկատել ամեն գրական գործ, — յաւալի անտարբերութիւն և անհոգութիւն, որոյ վրայ կը փափաքիմք տպագին խորին ուշադրութիւնն հրաւիրել, մանաւանդ այժմ, երբ ամեն ժամանակէ աւելի լուրջ կերպիւ կ'ուզեմք նկատել Ազգային Յառաջադիմութեան այլ և այլ միջոցները։ Բ.

(1) 1880 Յուլիսի սկիզբն։ Մ. Խ.

(2) 1879 Սեպտեմբերին։ Մ. Խ.

ՏՈՒԹՈՒՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Կ. Պոլիս, 6 Հոկտ. 1880

Տէր.

Բարձրաշնորհ Տ. Ներսէս Պատրիարք Սրբազանը հետեւեալ մխիթարական խարիսմատ գիրն ուղարկած է առ Հայրաշնորհ Տ. Դէորգ քահանայ, իւր ամենասիրելի որդւոյն բարեյիշատակ Տ. Գրիգոր Արծրունի էֆէնտիի, մեր և ազիտարէր ազնիւ բարեկամին, վաղամեռիկ մահուան առթիւ։

Կը փութամ հաղորդել զայն Ձեզ, խնդրելով որ հաճիք հրատարակել Ձեր պատուական օրագրին մէջ։

Ձերդ

Աբիւր Ն. Աստուածէան

ՊԱՏՃԷՆ

«Սիրելի Տէր Հայր.

«Ձեր ըրած անդարմանելի կորուստը մեծ ցաւ վիշտ պատճառած է սրտիս. տակաւին աչքիս առջեւն է Ձեր զաւակն՝ որ մեր եղբայրն էր սիրելի, տակաւին կ'ըսեմ, բայց երբէք և յաւիտեան մնալիս չելնէր։ Ցանկայայ դառնել ի հանդիսի յուղարկաւորութեան, տկարութեամբ արդիլուեցայ. կուզեմ ընդհեղ տեսնել, բայց չեմ կարող։ Խստա մեծ է ապաւորութիւնը զոր ըրաւ հոգւոյս Տ. Գրիգորեանին մահը՝ մահ կանխահաս՝ մահ անակնոնելի. ես կը մտածեմ թէ ի՞նչ ըսեմ Ձեզ՝ երբ տեսնեմ դիեղ և ընտանիքդ, ի՞նչ խօսք դանեմ զՁեզ մխիթարելու. դժուար և ինձի համար դանե՞ն առ այժմ անհնարին պաշտօն մ'է այդ, մանաւանդ երբ հանդուցելոյն եղբայրսիրութիւնը, վեհանձնութիւնը, անձնուիրութիւնը կը յիշեմ՝ սիրաս դառնութեամբ և հիացմամբ կը լեցուի։ Ինձ պատմեցին թէ ի՞նչ սրատաշարժ խօսքեր ըրած է մերձ մահուն, ինձ պատմեցին թէ զիւր ընտանիքը ո՞րչափ սիրած է մերձ մահուն։ Տէր Հայր, տկար եմ, և վշտադին, ընդունէ՛ նաև իմ տրտմութիւնս ի յիշատակ սիրելի որդւոյդ՝ ուրիշ եղբօրմէ նուիրեալ Աստուած ամենայն մխիթարիչ և ոգեւորիչ, քաջ բժիշկ, ազդասէր մեծ ոգի, բարի քաղաքացի, ընտիր յանկութեամբք զարդարեալ. յիշէ՛ զատնիք և մխիթարուէ, մխիթարէ՛ ազգդեաց մայրը և իւր բարի քոյրերը. նա մեռաւ՝ բայց կենդանի է, մեռաւ մարմնով՝ բայց հոգւով և յիշատակով միշտ կենդանի է։

«Օրհնէ՛ անոր դերեզմանը, յիշէ՛ անոր անունը Տիրոջ սեղանին վրայ. այն դերեզմանէն նորատիւսուր պիտի յառնէ իրրև զփիւնիկ, և այն սեղանին վրայ կախուած անգին արեան յօղը փրկած է զՆորին հոգին՝ այն հոգին զոր հաղորդ ըրիք Ձեր հայրական ձեռօք՝ ճիշդ այն հատակին մէջ մեռնող տիեզերաց Փրկչին փրկարար խորհուրդին։

«Տէր Հայր, օրհնէ՛ զորդիդ, օրհնէ՛ և զմեզ, քանզի և մեք ոչ յետ բաղում ամաց անոր ետեւէն պիտի երթանք։

«Եւ միթէ չե՞ս հաւատար որ յաւիտենից բնակաւայրի մէջ լուսոյ և երանութեան աշխարհին մէջ պիտի տարբերիք յատկանշան, հոն ոչ հիւանդութիւն, ոչ մահ, ոչ արտասուք կան, և մեզ փառք քեզ, երանելի Հայր, որ բարի և առաքինի սերունդի ծնող եղած ես, երբ զամենայնը չուրջդ բաղձես, և անանցանելի պանծաս և ըսես. Ահա ես և որդիք իմ։

«Դու հաւատացեալ ես, և հաւատացելոց հովիւ։

«Ընդունէ, սիրելի Տէր Հայր, այս խօսքերս իբրև սգեղանի միւսոյ սրտիդ, ընդունէ և մի մեռնար յիշել զիս յաղօթս Ձեր

աղօթակից

Պ. Կ.

ՆԵՐՍԷՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ»

1880 սեպտ. 13

Գատաք-գիւղ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆԷ

Երզնկա 27 սեպտ. 1880

. . . Խրիմեանեան Տէր.

Անցեալ 20ին ժամանեց յերզնկա Վանէ Ռուսական հիւպատոս Վսեմ. Կոստանդին պէյ Կամսարական, և 22ին բարեհաճեցաւ այցելութիւն տալ Ազգային վարժարանաց, որոց յառաջադէմ վիճակը տեսնելով գոհ և ուրախ սրտիւ մեկնեցաւ և մեր ու տեղւոյս մի քանի պատուաւոր ազգայնոց ընկերակցութեամբ այցելեց նաև Ս. Ներսէսեան գիշերօթիկ վարժարանը, ուր վարժարանիս բոլոր յարկերը աչքէ անցնելով հարցաքննեց նաև սանունքը, որոց պատասխանները մեծ գոհութիւն պատճառեցին ազգասէր պէյին սրտին, և իրրև Հայոց հին և նուիրական մի յիշատակարան գիշերը մնալով նոյն Ս. Վանուց մէջ հիւրասիրեցաւ։ Ի մէջ և առաւօտուն մեկնելու պահուն Ի նշան իւր գոհութեան և Ի քաջալերութիւն վարժարանին նուիրեց հինգ Օսմ. ոսկի, որոյ համար մեր խորին և ջերմ շնորհակալիքը կը յայտնեմք հրապարակաւ ի դիմաց նոյն ազգասէր պէյին և որդւոյն, որոց մշտանուէնչ ազօթքն ու ալեզուն անպակաս պիտի լինին բոլոր բարեբար կենաց համար։

Ընդունեցէք և դուք մեր յարգանքը և սիրոյ ողջոյն

Ազօթարար

Հ՞ոյեակ Եպիսկ. Դիմաքսեան

Երզնկայէն թղթակից մ'ալ սեպտ. 27 թուով հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ մեզ նոյն դէպքին և ուրիշ դէպքերու նկատմամբ.

Ա. Վանայ Ռուսական Հիւպատոս Վսեմ. Կոստանդին Կամսարական շաբաթ երեկոյ Շիրմանեան էֆէնտիի հետ քաղաքս ժամանեց։ Կիրակի օր այցելեց առաջնորդարանին, կառավարութեան և 4րդ բանակին փոխ–հրամանատար փաշային, և հետեւեալ օրը նոյա փոխադարձ այցելութիւնն ընդունեց տարբեր ժամերու մէջ։ Երկուշաբթի օր այցելեց Ազգ. Միացեալ Կեդր. վարժարանին, Նախակրթարանի, Բրիստոնեանի և Ընկերականի, և յոյժ գոհունակութիւն յայտնեց վարժարանաց վիճակին վրայ, արձանագրելով և յայտարարելով թէ՝ Հայաստանի պարտած քաղաքաց մէջ ամենէն յառաջադիմն գտայ Երզնկա դպրոցական մասին։

Երկուշաբթի երեկոյ Գերաշնորհ հօր և մի քանի ազգայնոց և Շիրմանեան էֆէնտիի ուղեկցութեամբ մեկնեցաւ Ս. Ներսէսեան մենաստանը՝ յայցելութիւն գիշերօթիկ վարժարանին։ Վարժարանի մանկունք վանուց դէմ ելած լեռան վրայ Օսմ. դրօշակ պարզած և երկու կարգի բաժանեալ ազգային երգերով դիմաւորեցին, և վանուց գուռն ալ՝ վանահայր քահանայն շուրջառով զլխիբաց Ս Ներսէսի մասունքն ափսիով բաղկաց վրայ բարձրացուցած կը մնար, և մինչ հասաւ վանուց գուռն ինք և իւր ուղեկիցք, համբոյր տուին գլխաբաց Ս. մասունց, և ուղղակի տաճարը մտան ի հանդէսս գերեզմանին Մեծին Ս. Ներսէսի։

Գիշերն անդ անցուցին. և իրր 2—3 ժամ ապայոց վիճակը քննեցին և մէկ տարուց ցոյց տրուած յառաջդիմութեան վրայ սքանչացան՝ աշակերտաց համարձակախօս և պարզ լեզուաւ ըսուած պատասխաններուն վրայ։

Ընտիր սեղան մի պատրաստուած էր, վայելչութեամբ զարդարեալ. սեղանի վրայ յանուն Հայոց ազգին, յանուն Վսեմ. Կամսարականին և յանուն գիշերօթիկ վարժարանի հիմնադրին բաժակներ խմուեցան, և աշակերտք ազգային երգերով և ծափահարութեամբ ձայն կուտային։

Սեղանի պատուն աշակերտներէն մին ճառ մի խօսեցաւ Վսեմ. Կամսարականին ուղղեալ ի շնորհակալութիւն Ն Նեսմութեան ըրած այցելութեան, և ամենայն ուրեք յանուն Հայոց ազգին Ն. Վսեմութեան կոչմանեալ տարուած հոգատարութեանց և խնամոց, որպէս ի Վան, ի Մուշ և Երզնկա ի Կարին. որուն շնորհալի կերպով պատասխանեց Կամսարական պէյ, և կը բերին կրկին գոհանակութիւն յայտնեց գիշերօթիկի հաստատութեան և յառաջդիմութեան համար։ Սեղանը ժամ 4 1/2ին վերջացաւ։ Հետեւեալ առաւօտուն դեղջիկան նախաճաշ մի ալ տուեցաւ, դարձեալ աշակերտաց քայլը երգերով և ժամ 3 1/2ին մեկնեցան ի վանուց։

Կամսարական պէյ իւր այցելութեամբը բարոյապէս քաջալերելով և ուրախացնելով հանդերձ, 5 Օսմ. ոսկի նուիրեց հոգալ ի պէտս ննջարանի չինութեան, որոյ չինութեան աւարտման համար չարունակ կաշխատուի, և կը յուսացուի 15 օրէն ի գլուխ հանել չինուածքը։

Բ Անցեալ օգոստ. 11ին քաղաքէս Կարապետ Մ. Խորխիկեանը Թուզուլչանի կողմերն առևտուրի կերթայ, և Շահ Հիսէյնի եղբայր Խարահիմ պէյի հետ ալ առևտրական գործոց առթիւ փոքր դժուարութիւն մը տեսի կուենայ. ամսոյս 6 շաբաթ գիշեր ժամ 4ին միջոցները մի քանի ձիաւորով Խարահիմ պէյի զսմին և Թուզլայի միջեւն Հէրսիֆի գիւղն 2 ժամ հեռի, կը զարնուի տաքէն, որուն վրայ 12—13 օր կապրի մինչեալ Կարապետն և կը մեռնի, ու կը թաղուի Հայոց գերեզմանատան մէջ ի գիւղն Հէրսիֆ։

Կարապետ չմեռած իւր փորը եղբայրը՝ որ 22–24 տարեկան կայ՝ կերթայ ի Հէրսիֆի ի տես իւր եղբօրը. Կարապետ ամենայն ինչ կը խօսի թէ՝ 3 Քրդեր զիս նախ քարկոծեցին, յետոյ հրացանով զարկին, թէ՝ Խարահիմ պէյ ալ վրայ եկաւ և ըսաւ. «վա՛խ, ա՞խ մի սին, պէն քըզիրէ վուրաւում, օնաւ զանն էյլէ՞սի» եւ։ Քըզը–Քիլիսէի մէջ եղող զինուորական Միրալայը քննութեան կուգայ, ձիրահը կը հատատուի զարնուած ըլլալն, և յետ այնմ վերայ հատած մահն, և դայս այն միջոցին՝ երբ Վ.ալի փաշան Քրդէն կելնէ և գէպ ի Թուզուլչան կուգայ։ Քուրդերէն մի քանին ձերբակալեալ են. Դեր. Առաջնորդ հայրն ալ հոս բաղաքեց։ Միթէ-սարքի փաշան երէկ մեկնեցաւ ասոնք ի Թուզուլչան երթալ Վ.ալի փաշայի մոտ (այժմ հոն հասած է), և այս խնդրոյն համար ալ խօսիլ և կարգադրել։ Վ.ալի փաշան Երզնկա գալու չէ կըսուի, ուստի Դեր. Առաջնորդ հայրը Դերջան պիտի երթայ յառաջիկայ չորեքշաբթի օր, ուրիշ պիտի գայ անցնի Վ.ալի փաշան, և հոն տեսութիւններ պիտի ունենան Ն. Վսեմութեան հետ՝ ազգային մի քանի խնդրոց համար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԼՈՑ

ԽՆԱՄ. ԿԵԴՐ. ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Գատաքէօյ 20 սեպտ. 1880

Տէր.

Ինչպէս Հայաստանի ասիերոյ՝ Սամսէթիոյ, Մեծ Կղզիի և Ակնայ Ազգաչէֆի բարեսէր Ազգայնոյ հանգանակութեան ցուցակը ներփակեալ Ձեր Մեծապատուութեան յղելով խնդրեմք որ բարեհաճիք Ձեր պատուական լրագրոյն մէջ հրատարակել։

Նոյնպէս ձեռամբ Սարգիսեան Հաճի Յարութիւն ազգայի (375) հինգ հարիւր եօթանասուն և հինգ դրուշ արծաթի դահեկան ընդունեցեմք որ, Զէյթատի ի գպէ՛ր գիւղի տղիւս ազգայնոյ հանգանակութեան արդիւնքն է։

Մնամք յարգանօք

Ատենադպիր

Պօղոս Թ. Շուշան

Յ. Գ. Նաև Սմէնքի, Դանիէլի և Զարշամպայի հանգանակութեանց ցուցակները ներփակեալ Ձեզ կը յղեմք ազատանօք հրատարակութեան։ Ն.Դ.

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԼՈՑ

ՍԱՄՍԹԻԱ

Մեծ. Տեարք	Օսմ. ոսկի
Հայկական Ընկերութիւն	5
Գեորգ Գարակէօզեան	2

Les annonces pour la France, l'Angleterre, l'Allemagne, l'Autriche-Hongrie, la Belgique, la Suisse et l'Amériquesont exclusivement reçues par la *Compagnie Générale de Publicité Etrangères G. L. DAUBE et Cie,* à Paris, Londres, Berlin, Vienne, Francfort, Zurich, etc.

Ենովք Բուլֆեան	1
Կարապետ Զիլֆեան	1
Յովհաննէս Կրմիկեան	1
Գերվրէ Զիլֆի	1
Մկրտիչ Այլրճեան	1
» Շիրինեան	1
Յակոբ Համամճեան	1
Սեղոմոն Թիւրխիլեան	1
Մ. Գէորգ Գասպարեան	1
Մ. Մանուկ Ճինոս	1
Եղիա Մերիկլ և Կարապետ ընկերք	1
Յովհաննէս Աչմեան	1
Տոքթոր Էմմէրճեան	1
Վիչէն Գասպարճեան	1
Տիկին Մարբուհի	1
Յակոբ Նիբոմեան	1
Միքայել Աբրահամեան	1/2
Մկրտիչ Աչֆէրեան	1/2
Գրիգոր Քաքմանեան	1/2
Յարութիւն Կիւրպէսկրեան	1/2
Պետրոս Զիլֆեան	1/4
Յովհաննէս Մկրտիչեան	1/4
	25 1/2

(Շարունակելի)

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Նորայրի Դաղդիւրէն–Հայերէն ընդարձակ բառարանին քսան և մէկ երրորդ թերթն հրատարակեցաւ։

Թերթերը կանոնաւոր կերպիւ կը հրատարակին ամեն շաբաթ օր։ Վաճառման գլխաւոր տեղին է Ֆրէնկեան գրավաճառանոցը, Ուզուն Չարշը։ Ի դիւրութիւն հասարակութեան թերթերը կը վաճառուին նաև Գալաֆեան և Դուկասեան գրավաճառաց քով, ինչպէս նաև Աբշակ էֆէնտիի թղթավաճառանոցը 'ի Գալաթիա և Վայսի գրավաճառանոցը 'ի Մեծ փողոցն Բերայի։

Գին իւրաքանչիւր թերթին 60 փարա արծաթի։

ՄՈԼՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԶՈՀԵՐԸ

Գրէց Հ. Կ. Ամատունի

Ազգաբերութեամբ Պարզապէս Հայուհեաց ընկերութեան

Կարևոր գիրք մը, որ Հայ–իգական սեռին վրայ կը խօսի, ամուսնութեանց արգելք եղող զեղծումները կը յիշէ, և ընդհանուր կերպիւ, ուշադրութիւն կը հրաւիրէ ազգային ներքին բարեկարգութեանց մի կարևոր ճիւղին վրայ, որ ընտանեկան կեանց հետ յարաբերութիւն ունի։ Ամեն սեռի և ամեն կարողութեան տէր ազգայնոց ուշադրութեան և խորհրդածութեան արժանի է։ Գինն է 10 գրշ։

ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԵՏՆԱԽՆՁՈՐՈՑ

Գրէց Մ. Ե.

Տպագրութիւն Արամեան

Այն ամեն երկիրներու մէջ, ուր գետնախնձորոյ մշակութիւնը ընդունուած է, սովը խոպան դադրած է։ Ժամանակ է արդ որ դոնէ վերջին դասն փորձէն յետոյ ներմուծեմք մեր մէջ այս պատուական ընդեղէնի մշակութիւնը։

Այն տեսակը որ մեծ խնամքով, մաքուր տպագրութեամբ և պատկերազարդ 'ի լոյս ընծայուած է, կը խօսի, պարզ և յստակ լեզուաւ, գետնախնձորոյ ամեն տեսակաց մշակութեան վերայ։

Ամեն կարգի ընթերցողաց դիւրամատչելի է գնոյն ժամանութեամբ, որ է 2 1/2 դահեկան արծաթի։

Կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակը։ — Կը գտնուի նաև բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

Իւրաքանչիւր օրինակ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց կնիքը պէտք է կրէ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

Երկկ իրիկուն զոյուեցաւ	10,33
Այս առաւօտ լացուեցաւ	10,31
Կէս օրին	10,32

ԸՆԹԱՑԵՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

8 Հոկտեմբեր

Սոսկիմ Ժէնէրալ	Անգլ. լիր.	4. 4
» Փոխանակութեան	»	2,38
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7,15
Քրէսի Ժէնէրալ	»	3,22
Փոխ. 1863	Ֆր.	51,
» 1865	»	52,
» 1869	»	51,
» 1872	»	17,50
» 1873	»	49,
Բուլկլի երկաթուղի	»	29,25
Լաբրուա	»	102,
Թրամուայ	Օսմ. լիր	395
Թղթադրամ	»	1200

ԸՆԹԱՑԵՔ ԴՐԱՄՈՑ

8 Հոկտեմբեր

Անգլ. լիրա	Պրշ.	109 34
Նարոլէոն ոսկի	»	87 14
Իմբէսիալ Ռուս	»	89 18
Ռուսական թղթադրամ 9 բալ.		12 քարիք
Գերմանիա	Պրշ.	51 20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	7 7
Հինգնոյ	»	212 20
Վեցնոյ	»	128 10
Մէթալիք	»	214 10
Պրինձ	»	555
3 փարանոց	»	225

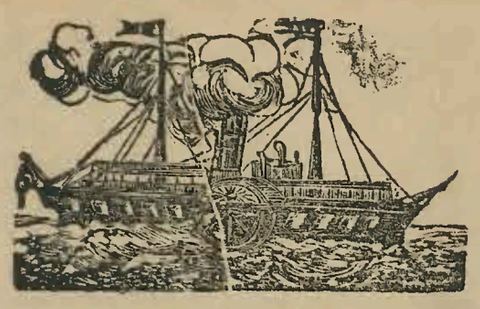

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 15

ԲՈՍՓՈՐԻՆ ԻԶՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպոյն Եղանակ	Թիւ
1	Եկեղեցական Մէզարպուրնու. Պէսիքթաշի Թարապիա Եկեղեցի Սթէնեա. Պոյանճըքէյ. Բուլկլի Հիսար. Պէսիք. (Արնաւուտ դիւղի շրջենաբին հետ պիտի հարդրդ ակցի.)	3½
1 30	Ր և Ա Գալատայի Եկեղեցի. Մէզարպուրնու. Պէսիքթաշի. Քիրէքեար. Թարապիա. Եկեղեցի. Էմիրկէն Պոյանք. Ր. Հիսար. Պէսիք.	32
2 30	Եկեղեցական Մէզարպ. Պէսիքթաշի. Թարապիա, Եկեղեցի. Էմիրկէն. Ր Հիսար. Պէսիք.	33
3 30	Եկեղեցական Մէզարպուր. Պէսիքթաշի. Թարապեա. Եկեղեցի, Սթէնեա, Էմիրկէն, Պոյանքըքէյ, Ր. Հիսար, Պէսիք	18
4 15	Ա. Գալատա, Եկեղեցական Մէզարպ. Պէսիքթաշի. Թարապեա. Եկեղեք. Սթէնեա. Էմիրկէն, Պոյանքըքէյ, Ր. Հիսար, Պէսիք. Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. Սիրքէճի (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի).	19
5 15	Եկեղեցական Մէզարպուրնու. Պէսիքթաշի. Թարապեա. Եկեղեքէյ Էմիրկէն. Ր Հիսար, Պէսիք, Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ.	34
6 30	Եկեղեցական. Պէսիք. Թարապ. Պէյքօղ Եկեղեք. Միրիկէն. Գանլըճա. Ր. Ա. Հիսար. Գանտիլի Արնաւուտքէյ, Զէնկիլքէյ. Պէյլերպէյի. Օրթաքէյ Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Լուսիւտար.	4
8	Ա. և Ր. Գալատ. Եկեղեցական. Մէզարպուրնու. Պէսիքթաշի Թարապեա. Պէյքօղ. Եկեղեքէյ. Էմիրկէն. Պոյանքըքէյ. Ր. Հիսար, Պէսիք. Անաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սթէնեա)	32
10	Մէզարպուրնուէն Պէսիքթաշի. Թարապիա. Եկեղեքէյ, Էմիրկէն, Ր. Հիսար, Արնաւուտքէյ. Օրթաքէյ, Պէշիկթաշ	22

Ասիական Եղանակ

Ժամ	Եւրոպոյն Եղանակ	Թիւ
1	Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ	1)
1 30	Արնաւուտքէյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. Ղալաթաշ	2
2	Պէսիք. Արնաւուտքէյ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ. Գալաթաշ	22
2 45	Արնաւուտքէյ. Գուրուչ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ (Բացի ուրբաթէ)	25
3 30	Պէսիք. Արնաւուտքէյ, Գուրուչ. Օրթաք, Գուզկ. Պէշիք. Գալաթաշ	2
4 15	Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ, Գալաթաշ	22
5	Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ	2
10 45	Արնաւուտքէյէն ուղղակի կամուրջ	19

Ասիական Եղանակ

Ժամ	Եւրոպոյն Եղանակ	Թիւ
1	Պէյքօղ, Բաշալամաշէ. Բիվիթի փաշա մահալլէսի. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլի, Վանիքէյ. Զէնկիլքէյ, Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք.	21
1	Արնաւուտքէյ. Վանիքէյ. Զէնկիլքէյ. Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Գալաթաշ	4
1 45	Պէսիքթաշի. Թարապ. Պէյքօղ, Բաշալամէշ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկիլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք, Գալաթաշ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 1 1/2ին).	17
3	Պէսիքթաշի. Թարապեա. Պէյքօղ, Բաշալամշէ. Ր. Ր. մահալլէսի Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլի, Վանիքէյ. Զէնկիլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք. Պէշիքթաշ. (Բացի ուրբաթէ).	20
4 30	Պէյքօղ, Բաշալամշէ. Ր. բաշա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկիլքէյ. Պէյլերպէյ. Գուզկ. Սիրքէճի (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի).	21
8 45	Պէսիքթաշի Պէյքօղ. Բաշալամշէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկիլքէյ, Պէյլերպէյ. Գուզկունճ. Լուսիւտար. (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի).	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպոյն Եղանակ	Թիւ
2 15	Գալաթաշ. Լուսիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլ. Զէնկ. Արնավ. Գանա. Ա. և Ր. Հիսար, Գանը Էմիրկէն, Եկեղեք. Պէյքօղ Թարապ. Պէսիք. Եկեղեմանէ.	4
2 15	Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէսիք. Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եկեղեք, Թարապ. Պէսիքթաշ. Մէզարպ, Ր և Ա Գալաթ.	19
3 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէսիք. Ր. Հիսար, Գանլճ, Միրկէոն, Սթէնեա. Եկեղեք. Թար. Պէսիքթաշ. Մէզար. Եկեղեմ.	34
5	Գալաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէսիք. Ր. Հիսար, Պոյանճ. Էմիրկէն. Եկեղեք. Պէյքօղ, Թար. Պէսիք. Մէզարպուրնու. Եկեղեմանէ. Գալաթաշ.	32
6 30	Լուսիւտար. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէյ. Պէյլերպէյի. Զէնկիլքէյ Արնավուտքէյ Գանտ. Ր. Հիսար. Գանլճա. Էմիրկէն. Եկեղեք, Թարապեա. Պէսիքթաշ.	25
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավուտք. Պէսիք. Ր. Հիսար Էմիրկէն Եկեղեք. Թարապեա. Պէսիքթաշ Մէզարպուրնու.	22
9 15	Պէշիքթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէսիք. Ր. Հիսար Պոյանճըք. Էմիրկ. Սթէնեա. Եկեղեք, Թարապ. Պէսիք. Մէզար. Եկեղեմանէ. (Բացի ուրբաթէ).	20
10	Պէսիք, Ր Հիսար, Պոյանճըքէյ. Եկեղեք. Թար. Պէսիք. Մէզարպ. Եկեղեմանէ.	33
10 30	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէսիք, Ր. Հիսար, Էմիրկէն. Սթէնեա. Եկեղեք. Թարապ. Քիրէճի. Պէսիք. Մէզարպ. Եկեղեմ.	18
11 10	Պէսիք Ր. Հիսար, Պոյանճ. Սթէնեա. Եկեղեք. Թարապ. Պէսիք. Մէզարպ Եկեղեմ. (Հարաւային հողմերուն Սթէնեա չհանդիպիր).	32

Ասիական Եղանակ

Ժամ	Եւրոպոյն Եղանակ	Թիւ
2 45	Պէշիքթաշ, Օրթաքէյ. Արնավուտք.	2
3 30	Պէշիկթաշ. Օրթաքէյ. Արնավ.	22
4 30	Ուղղակի Արնավ.	2
10	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.	19
11	Գալաթ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնավուտ.	4
11 20	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ. (Բացի Ուրբաթէ).	25
11 40	Պէշիքթ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Պէսիք.	22
12	Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.	2

Ասիական Եղանակ

Ժամ	Եւրոպոյն Եղանակ	Թիւ
3	Լուսիւտար Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բիվիթի բաշա մահալլէսի Բաշալ. Պէյքօղ.	21
9 45	Գալաթ. Գուզկ, Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլի, Ա. Հիս, Գանլ. Բաշ. Պէյքօղ, Մէզարպ. Ր. Ա. Գալաք.	17
10 30	Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Զուպ, Բաշալ. Պէյքօղ, Թարպ. Պէսիք.	34
11	Պէշիք. Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշալ. Պէյքօղ.	21
11 10	Գալաթ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Արնավուտք.	19

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մեծ. Կ. Էֆէնտի Ճիկիրճեան պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ Ն. 2 Սինկի կոչուած կարի մերքենան և իր պարծիները Ամերիկայէն բերել տալով կէս գնովը կը վաճառէի։ Նոյնպէս և զանազան տեսակ նոր և ընտիր ապրանքներ, զորս կրնայ արժանապէս տալ իրեն գիմող յաճախորդայ։ Կեդրոնատեղին է կարին Բերդէն մէջը, Կ. Ճիկիրճեան թիւ 71 մաղազան։

ԻԼԱՆ

Հարպիկէ Սարաճխանէ անապարը ամենայն մեվճուտ օրուայ ֆիրուխթ ալընուաճագ. օրան 99 գալեմ քիւհնէ եշեակի սարրաճիէնին պէհառը Օսմանլը լիրասը 100 գրուշ հիսապը իլէ բէշինէն լեվազիմաթ տարիէսի վէղնէսինէ թէպիմ օրընուզ պատէհու եշեակի մէգքիւբէ անապարան պարարրմազ շարթը իլէ միւզայիսէ տէֆթիրինատէ մուհարիր ֆիլյանթերէ թալիպլերի էօհտէսինատէ օրտուզունատան, թրբշրինի եվվելը բուսմինին 16ենճը բէնճէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւզայիսէսի իճրա գելընճաճաղընատան իշթիրասընա թալիպ գանարարրն պէհէր կիւն Հարպիէ նէղարէթի լեվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլերի։

6 Թրբշրինի եվվել 96 2

ՍՈՒԹԻՆԿ ՇԻՐՕԲ

Յայտնի է որ երախայք ծնանելէն մինչ երեք տարեկան հասակը գրեթէ շարունակ փորի ցաւ. փոր, հարութիւն, ստամոքսի անհանգստութիւն, անքուն մնալ, ջղայնագրգռութիւն և այլն կուենեանն մանաւանդ ակռա հանելու միջոցին, և այս նեղութիւններն ալ աւելի կըսաստկանան ատառուան տաք եղանակին։ Սութինկ Շիրօբը վերոյիշեալ գժուարութեանց ամենուն ալ առաջքը կառնէ ու կը բժշկէ, որով երախան կը հանգչի ու կը զօրանայ յուրախութիւն մեծ իւր ծնողաց։ Գործածողները շատ գոհ են։ Ուզողը կրնայ փորձել։ գինն արժան է։ Նորածին երախայից կամիլով կը տրուի, վեց ամիսէն վեր եղողին օրը երեք անուշի գրգալ։ կը ծախուի Կ. Պոլիս Գալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագրիս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և ազգ օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Գալաթիա Սանասարեանց Ճաւսանի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց դրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յովհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նապարէմ էֆ. Յ. Խաթմոյլեանց.
ԱԱՄԱՍԻԱ. Եղուարդ էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ Մաղմանեան.
ՌՈՍՏՈՓ. Սրժ. Տ. Արխատակէս ուսուց քահանայ Ֆէլսեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրպամպեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչատուր էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էմմէթքեան էֆ.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Գալանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Մերուժեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարամեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոկերչեան.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ Գէորգեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան։

ԽՄԲԱԳԻՐ–ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԵԻԹԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մեծ. Կ. Էֆէնտի Ճիկիրճեան պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ Ն. 2 Սինկի կոչուած կարի մերքենան և իր պարծիները Ամերիկայէն բերել տալով կէս գնովը կը վաճառէի։ Նոյնպէս և զանազան տեսակ նոր և ընտիր ապրանքներ, զորս կրնայ արժանապէս տալ իրեն գիմող յաճախորդայ։ Կեդրոնատեղին է կարին Բերդէն մէջը, Կ. Ճիկիրճեան թիւ 71 մաղազան։

ԻԼԱՆ

Հարպիկէ Սարաճխանէ անապարը ամենայն մեվճուտ օրուայ ֆիրուխթ ալընուաճագ. օրան 99 գալեմ քիւհնէ եշեակի սարրաճիէնին պէհառը Օսմանլը լիրասը 100 գրուշ հիսապը իլէ բէշինէն լեվազիմաթ տարիէսի վէղնէսինէ թէպիմ օրընուզ պատէհու եշեակի մէգքիւբէ անապարան պարարրմազ շարթը իլէ միւզայիսէ տէֆթիրինատէ մուհարիր ֆիլյանթերէ թալիպլերի էօհտէսինատէ օրտուզունատան, թրբշրինի եվվելը բուսմինին 16ենճը բէնճէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւզայիսէսի իճրա գելընճաճաղընատան իշթիրասընա թալիպ գանարարրն պէհէր կիւն Հարպիէ նէղարէթի լեվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլերի։

6 Թրբշրինի եվվել 96 3

Հարպիկէ Հայրիէ անապարը իշուն միպայեա օրընուճաճաք 20 պին քիլեէն 30 պին քիլեյէ քատար թունա արբասընին բէսմի կէօմրիւկի իլէ անապարը մէգքիւբէ թէպիմինէ քատար քեռաֆիֆէի մէսարիֆի միւթեահիւտինէ այիս օրմաք վէ թարիխի քարարընատան իմիխարէն եէմի իլի պին քիլեէն իւչ պին քիլեյէ քատար թէպիմ իսիմէք վէ էսմանը մազպուզ սէնէտինին վիրուտի իլէ մուատմէլէյի գպէմիյէսինին խիթմանընա Ընսֆը հէման վէ Ընսֆը տիկերի օն պէշ կիւն միրուսինատ Օսմանը լիրասը եէզ զբրուշ հիսապը իլէ լեվազիմաթ տարիէսի վէղնէսինատէն վերիլմէք շարթը վէ չէրայիթի սայիրէսի իլէ պէհէր քիլեսի օն տէօրթ պուչուք զբրուշա թալիպլի էօհտէսինատէ օրտպ թրբշրինի եվվել բուսմինին տօզուզընճը բէնճէնպիհ կիւնինէ քատար հէր կիւն միւնագասաբը պիլ իճրա եէվմի մէգքիւբատէ քարարը դարթիսի վերիլեճէյինատէն, իմիայէ թալիպ օրանարրն վէ ան պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնի եէզատէ պէշ թէնղիլինէ բաղիպ պուլունանարրն հալպիյէ նէղարէթի լեվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլերի վէ կէլմէյէն ղէվմթ օրտրը հալտէ իտէճէքլերի թէնղիլմթը միւմգա վարագայի սահիհա իլէ պիլիրմէլերի։

7 Թրբշրինի եվվել 96 3

Թարիխի դարարընատան իմիպարէն պէհէր հաֆթա 5000 ատէտի հարպիկէ էլպիսէ անապարընա թէսլիմ օրընմաք վէ պահասը մազպուզ սէնէտալերինին վիրուտի իլէ մուատմէլէսի խիթմանընա սիմ մէճիտիէ 19 զրուշ հիսապը իլէ հէման լեվազիմաթ տայիրէսի վէղնէսինատէն վերիլմէք վէ ըէսմի կէօմրիւկի իլէ թէսլիմինէ դատար քեռաֆիֆէի մէսարիֆի միւթապը օրարաք տրընմաք շարթը վէ չէրայիթի սայիրէսի իլէ միւպայեա օրընուճաճաք 25,000 ատէտատէն 30,000 ատէտէ դատար վիէննա ֆիրթի ֆապրիգասընէն իլքինճի ճինս ֆէսինին պէհէր ատէտի 5 գրուշ 35 բարայա թալիպի էօհտէսինատէ օրտպ թրբշրինի եվվել բուսմինին տօզուզընճը բէնճէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաբը պիլ իճրա եէվմի մէգքիւբատէ գարարը գարթիսի վերիլեճէյինատէն, իմիայէ թալիպ օրանարրն պէհէր կիւն միւնագասաբ պիլ իճրա եէվմի մէգքիւբատէ գարարը գարթիսի վերիլեճէյինատէն, իմիայէ թալիպ օրանարրն վէ 11 ենճի ճումա իրթէսի կիւնի եէզատէ պէշ թէնղիլինէ բաղիպ պուլունանարրն տայիրէի մէգքիւբէյէ կէլմէլերի վէ կէլմէյէն ղէվմթ օրտրը հալտէ իտէճէքլերի թէնղիլմթը միւմգա վարագայի սահիհա իլէ պիլիրմէլերի։

6 Թրբշրինի եվվել 96 2

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մեծ. Կ. Էֆէնտի Ճիկիրճեան պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ Ն. 2 Սինկի կոչուած կարի մերքենան և իր պարծիները Ամերիկայէն բերել տալով կէս գնովը կը վաճառէի։ Նոյնպէս և զանազան տեսակ նոր և ընտիր ապրանքներ, զորս կրնայ արժանապէս տալ իրեն գիմող յաճախորդայ։ Կեդրոնատեղին է կարին Բերդէն մէջը, Կ. Ճիկիրճեան թիւ 71 մաղազան։

ԻԼԱՆ

Հարպիկէ Սարաճխանէ անապարը ամենայն մեվճուտ օրուայ ֆիրուխթ ալընուաճագ. օրան 99 գալեմ քիւհնէ եշեակի սարրաճիէնին պէհառը Օսմանլը լիրասը 100 գրուշ հիսապը իլէ բէշինէն լեվազիմաթ տարիէսի վէղնէսինէ թէպիմ օրընուզ պատէհու եշեակի մէգքիւբէ անապարան պարարրմազ շարթը իլէ միւզայիսէ տէֆթիրինատէ մուհարիր ֆիլյանթերէ թալիպլերի էօհտէսինատէ օրտուզունատան, թրբշրինի եվվելը բուսմինին 16ենճը բէնճէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաբը պիլ իճրա եէվմի մէգքիւբատէ գարարը գարթիսի վերիլեճէյինատէն, իմիայէ թալիպ օրանարրն վէ ան պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնի եէզատէ պէշ թէնղիլինէ բաղիպ պուլունանարրն հալպիյէ նէղարէթի լեվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլերի վէ կէլմէյէն ղէվմթ օրտրը հալտէ իտէճէքլերի թէնղիլմթը միւմգա վարագայի սահիհա իլէ պիլիրմէլերի։

6 Թրբշրինի եվվել 96 2

ՍՈՒԹԻՆԿ ՇԻՐՕԲ

Յայտնի է որ երախայք ծնանելէն մինչ երեք տարեկան հասակը գրեթէ շարունակ փորի ցաւ. փոր, հարութիւն, ստամոքսի անհանգստութիւն, անքուն մնալ, ջղայնագրգռութիւն և այլն կուենեանն մանաւանդ ակռա հանելու միջոցին, և այս նեղութիւններն ալ աւելի կըսաստկանան ատառուան տաք եղանակին։ Սութինկ Շիրօբը վերոյիշեալ գժուարութեանց ամենուն ալ առաջքը կառնէ ու կը բժշկէ, որով երախան կը հանգչի ու կը զօրանայ յուրախութիւն մեծ իւր ծնողաց։ Գործածողները շատ գոհ են։ Ուզողը կրնայ փորձել։ գինն արժան է։ Նորածին երախայից կամիլով կը տրուի, վեց ամիսէն վեր եղողին օրը երեք անուշի գրգալ։ կը ծախուի Կ. Պոլիս Գալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագրիս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և ազգ օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Գալաթիա Սանասարեանց Ճաւսանի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց դրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յովհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նապարէմ էֆ. Յ. Խաթմոյլեանց.
ԱԱՄԱՍԻԱ. Եղուարդ էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ Մաղմանեան.
ՌՈՍՏՈՓ. Սրժ. Տ. Արխատակէս ուսուց քահանայ Ֆէլսեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրպամպեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչատուր էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էմմէթքեան էֆ.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Գալանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Մերուժեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարամեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոկերչեան.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ Գէորգեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան։

ԽՄԲԱԳԻՐ–ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԵԻԹԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

"Կատարելութիւն",
ՄԷՏԷՍԸ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ
Աշխարհածանօթ Մազ Նորոգողը
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբէք չվրիպիր Նորոգելու Մազոր Մազը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր Նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն։ Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալեորութիւնը։ Կերկ մը չէ։

Միշտ կը հաստատէ ինքնին իրը մաղին բնական ներացուցիչը։

—ապրազատ Մրոյ Կարմրագոյն Վամոյ թեներուն մէջ է։

Գալեսոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—
114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգլիայ։

Կը ծախուի ամեն կեղծամավաճառներէն, Ընու շահոտ Իւղավաճառներէն, և Անգլիացի Դեղավաճառներէն։

Կ. Գոլիս Ս. Բանկի եղրարց քով, Ֆարմասի Պրիթանիք Բերա Մեծ փողոց և Լամբնա Բարիւէնայի քով, Անգ ղիական մթերանոց, Եիւքսէք Գալաբրիմ Գալաթիա